

TRIAL
International

S M J E R N I C E Z A

**UNIFICIRAN I
SENZIBILIZIRAN
PRISTUP ŽRTVAMA
RATNE TORTURE U
REPUBLICI SRPSKOJ**

Partnerske organizacije:

*Ovaj dokument je kreiran u saradnji sa partnerskim organizacijama,
Fondacija Lara Bijeljina i Fondacija Udružene žene Banja Luka.*

UVOD

Rat u Bosni i Hercegovini (1992–1995) ostavio je duboke i trajne posljedice na stanovništvo, pri čemu su zločini ratne torture nad civilima, uključujući silovanja i seksualno nasilje, bili posebno nasilni i sistematski primjenjivani.¹

Žrtve ratne torture tokom ratnih dešavanja bile su metom prisilnog odvođenja, zatvaranja, nehumanog postupanja, ubijanja, mučenja, obezvređivanja, silovanja i drugih oblika seksualnog nasilja, a sve u cilju nanošenja štete, boli, patnje i ponižavanja. Traumatske posljedice pretrpljenih ratnih stradanja su dugotrajne, a u pojedinim slučajevima i doživotne.² Jedna od posljedica njihovih iskustava tokom rata je i u tome što mnoge žrtve još uvijek pate od teških fizičkih i psihičkih problema. Posttraumatski stresni poremećaj je uobičajen. Psihičke posljedice uključuju noćne more, depresiju, slabo pamćenje, nedostatak koncentracije, flešbekove, anksioznost, nepovjerenje u druge ljude i osjećanja nesigurnosti, srama i samookrivljanja. Fizički simptomi uključuju glavobolje i druge fizičke bolove, seksualnu disfunkciju, nesanicu i ginekološke probleme.³

Obnova kvalitetnog i ispunjenog života preživjelih žrtava i njihovih porodica zavisi od njihovih individualnih snaga, ali je u velikoj mjeri određena i postojanjem sveobuhvatnog sistema podrške – kako od države tako i društva u cjelini.

Republika Srpska je 2018. godine donijela **Zakon o zaštiti žrtava ratne torture**⁴ (u daljnjem tekstu: Zakon) čiji je cilj bio uspostavljanje pravnog okvira za ostvarivanje prava žrtava u skladu s međunarodnim standardima.⁵

---

¹ Čak ni 30 godina nakon rata nije utvrđen tačan broj žrtava. Vijeće Evrope (CoE) procjenjuje da je oko 20.000 žrtava silovano ili seksualno zlostavljano tokom rata u Bosni i Hercegovini. Vlada BiH procijenila je mnogo veći broj, oko 50.000 žrtava. Izvještaj generalnog sekretara Ujedinjenih nacija navodi da je između 20.000 i 50.000 žena silovano tokom rata.

² Izazovi i implementacija Zakona o zaštiti žrtava ratne torture Republike Srpske, TRIAL International u saradnji s partnerima Fondacijom „Lara“ i Fondacijom „Udružene žene“ Banja Luka, 2024, stranica 7. Dostupno na: https://trial.ba/wp-content/uploads/2024/03/TRIAL_ZAKON_ANALIZA_2024_DIGITAL.pdf

³ „Niko nas ne sluša i nikome nije stalo.“ Žene još uvijek čekaju pravdu u Bosni i Hercegovini. Amnesty International. Juni 2009. Stranica 1. Dostupno na: <https://www.amnesty.org/fr/wp-content/uploads/2021/06/eur630052009bos.pdf>

⁴ Službeni glasnik Republike Srpske, br. 90/18.

⁵ Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (član 13); Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (član 2); Konvencija UN-a protiv torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni i postupaka (Konvencija protiv mučenja) (član 14); i Konvencija UN-a o ukidanju svih oblika diskriminacije žena (član 2).

CILJ I OBIM SMJERNICA

Analizom potreba žrtava, provedenih istraživanja i konsultacija s relevantnim akterima⁶ uočeni su brojni izazovi koji otežavaju ostvarivanje statusa i prava žrtava ratne torture. Upravo iz tog razloga nastala je potreba za izradom smjernica koje će sistematizirati i olakšati postupak pristupa pravima, osiguravajući dosljednu i efikasnu primjenu zakonskih odredbi.

Smjernice za unificiran i senzibiliziran pristup žrtvama ratne torture (u daljnjem tekstu: Smjernice) u Republici Srpskoj imaju za cilj *promoviranje saosjećajnih, etičkih i inkluzivnih praksi zasnovanih na razumijevanju ratne traume*. Prilagođeni pristup žrtvama ratne torture obuhvata *sveobuhvatan i osjetljiv način pružanja pomoći osobama koje su pretrpjele fizičko, psihičko ili emocionalno zlostavljanje tokom ratnih sukoba*. Ključni ciljevi ovog pristupa su *olakšavanje oporavka žrtvama, smanjenje daljnje traume i njihova reintegracija u društvo*.

Izrada Smjernica zasnovana je na detaljnoj analizi postojećih zakonskih dokumenata, uključujući Zakon o zaštiti žrtava ratne torture, istraživačke i medijske članke te izvještaje s konsultacija i sastanaka održanih s predstavnicima lokalnih uprava i nevladinim organizacijama koje aktivno rade sa žrtvama ratne torture u Republici Srpskoj.⁷

Ove smjernice prvenstveno su namijenjene *nadležnim odjeljenjima na lokalnom nivou* kao prvostepenim organima odgovornim za priznavanje statusa i prava žrtava ratne torture. Njihova svrha je da posluže kao *praktičan vodič za stručnjake i institucije* osiguravajući dosljednu i efikasnu primjenu zakonskih propisa.

Smjernice su podijeljene u **dva dijela**: prvi se odnosi na **postupanje s osobama koje žele ostvariti status žrtve ratne torture**, dok se drugi fokusira na **pružanje podrške žrtvama koje su ostvarile status prema ovom zakonu**. Smjernice su kreirane u skladu s principima nediskriminacije, jednakosti, slobode odlučivanja i zaštite podataka.

Princip nediskriminacije u radu sa žrtvama ratne torture osigurava da svi pojedinci dobiju jednaku i nepristrasnu podršku bez obzira na njihovu nacionalnost, etničku pripadnost, vjeru, spol, rod, politička uvjerenja ili bilo koje drugo obilježje. Ovaj princip je fundamentalan u humanitarnom radu i radu u oblasti ljudskih prava, naglašavajući da se pristup medicinskoj njezi, psihološkoj podršci, pravnoj pomoći i rehabilitacijskim uslugama mora osigurati samo na osnovu potreba. Nediskriminacija njeguje povjerenje, dostojanstvo i inkluzivnost pomažući žrtvama da povrate osjećaj sigurnosti i pravde. Održavanje ovog principa ne samo da je usklađeno s međunarodnim standardima

---

⁶ Okrugli stolovi „Unapređenjem zakona do boljeg položaja žrtava ratne torture u Republici Srpskoj“ i „Razmjena dobre prakse između lokalnih uprava“ s predstavnicima lokalnih vlasti, organizacija civilnog društva i žrtvama održani su u Derventi 29. oktobra 2024, u Bijeljini 14. novembra 2024. i u Istočnom Sarajevu 23. decembra 2024.

⁷ Ibid.

ljudskih prava već i jača efikasnost intervencija osiguravajući da nijedna žrtva ne bude ostavljena zbog predrasuda ili pristrasnosti.⁸

Princip jednakosti u radu sa žrtvama ratne torture osigurava da sve žrtve dobiju fer i pravedan tretman, uz jednak pristup medicinskoj, psihološkoj, pravnoj i socijalnoj podršci. Prepoznaje da iako je iskustvo svake žrtve jedinstveno sve one imaju ista osnovna prava na dostojanstvo, brigu i rehabilitaciju. Ovaj princip nastoji eliminirati nejednakosti u pomoći adresirajući specifične potrebe pojedinaca, uključujući i one iz marginaliziranih ili ranjivih grupa.⁹

Princip slobode izbora u odnosu na žrtve ratne torture naglašava pravo preživjelih da samostalno donose odluke o svom oporavku, liječenju i budućnosti. Prepoznaje da žrtve imaju slobodu da odrede vrstu podrške koju dobijaju, bilo medicinsku, psihološku, pravnu ili socijalnu, i u kojoj mjeri žele da se uključe u ove usluge. Ovaj princip osigurava da se žrtve ne prisiljavaju ili pritišću na bilo koji oblik intervencije, već im se umjesto toga pružaju sveobuhvatne informacije i smjernice za donošenje informiranih izbora koji su u skladu s njihovim ličnim potrebama, uvjerenjima i okolnostima. Poštovanje ove slobode osnažuje žrtve, pomaže im da povrate osjećaj kontrole i dostojanstva, kojih ih se često lišava tokom torture. Održavanje ovog principa također jača povjerenje između žrtava i pružalaca usluga, osiguravajući da podrška koju dobijaju bude istinski usmjerena na žrtve i usklađena s njihovim najboljim interesima.¹⁰

Proces čuvanja i zaštite podataka žrtava ratne torture omogućava da se osigura poštovanje principa privatnosti žrtava i čuvanje povjerljivosti njihovih podataka i iskustava kako bi se zaštitili od stigme, odmazde, ali i daljnje retraumatizacije. Pitanje zaštite identiteta žrtava ratne torture je dvoslojno budući da se susrećemo sa slučajevima žrtava koje imaju određene mjere zaštite u sklopu sudskih procesa, ali i onima koje nemaju određene mjere zaštite identiteta. U oba ova slučaja jako je važno zaštititi identitet žrtve koja se prijavljuje za ostvarivanje statusa zbog njene sigurnosti te poštovanja relevantnog zakonodavstva, čime bi se spriječila dodatna stigmatizacija.¹¹

---

8 Princip nediskriminacije u skladu s Ustavom Bosne i Hercegovine (čl. 2), ali i Evropska konvencija o ljudskim pravima (ECHR), koja je sastavni dio Ustava BiH (u članu 14 i Protokolu 12) zabranjuje diskriminaciju, te s odredbama Zakona o zabrani diskriminacije (Službeni glasnik BiH, br. 59/09 i 66/16), kao i Ustava Republike Srpske (čl.10) i odredbama Krivičnog zakona Republike Srpske.

9 Princip jednakosti u skladu s Ustavom Bosne i Hercegovine (čl. 2), Evropskom konvencijom o ljudskim pravima, koja je dio Ustava BiH (čl. 14. Protokol 12), Zakonom o zabrani diskriminacije BiH itd.

10 Princip slobode odlučivanja u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine (čl. 2), Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, koja je dio Ustava BiH, Građanski zakoni, Krivični zakon RS itd.

11 Princip zaštite ličnih podataka u skladu s Ustavom BiH (čl. 2) i Evropskom konvencijom o ljudskim pravima, koja je dio Ustava BiH (čl. 8), Zakonom o zaštiti ličnih podataka (Službeni glasnik BiH, br. 49/06, koji je usklađen sa standardima Opšte uredbe o zaštiti podataka (GDPR) Evropske unije, te posebno Krivični zakon RS koji predviđa sankcije za neovlašteno prikupljanje, korištenje i distribuciju ličnih podataka (čl. 157).

PRAVNI OKVIR

Zakon uređuje uslove, postupak priznavanja statusa žrtve i prava žrtava ratne torture, način ostvarivanja prava i finansiranje.¹² Zakon omogućava svim žrtvama koje žive ili koje su živjele u Republici Srpskoj (u daljnjem tekstu: RS) da dobiju satisfakciju i mjere reparacije za torturu koju su preživjele.¹³ Zakon jasno definiše pojam žrtve kao osobe koja je bila nezakonito lišena slobode ili joj je bila ograničena sloboda kretanja, kao i osobe nad kojom je izvršeno silovanje, seksualno zlostavljanje ili bilo koji drugi oblik torture definiran ovim zakonom. Tortura je svaka radnja kojom se nekoj osobi namjerno nanosi teška tjelesna ili duševna patnja s ciljem iznudiavanja informacija, kažnjavanja, zastrašivanja ili diskriminacije. Ove radnje vrše ili odobravaju službene osobe ili osobe koje djeluju u njihovo ime. Prvostepeni organ implementacije Zakona su nadležna odjeljenja na lokalnom nivou, konkretno *odjeljenja za boračko-invalidsku zaštitu*, koja su odgovorna za razmatranje i obradu zahtjeva, kao i pružanje informacija žrtvama o njihovim pravima i procedurama. Sredstva za ostvarivanje prava žrtava ratne torture osiguravaju se iz budžeta RS-a. Početkom oktobra 2023. istekao je petogodišnji rok za podnošenje zahtjeva za ostvarivanje statusa žrtve ratne torture u RS-u, što nije u skladu s međunarodnim standardima.¹⁴ Ipak, ostavljena je mogućnost podnošenja zahtjeva za stjecanje statusa u roku od godinu dana od dana pravosnažnosti krivične presude osobama koje su u krivičnom postupku (član 38, stav 2), pa tako, bez obzira na istek općeg, petogodišnjeg roka za podnošenje ovakvog zahtjeva, pojedinci koji ispunjavaju uslove iz člana 38, stav 2 i dalje mogu podnijeti zahtjev za ostvarivanje statusa žrtve ratne torture. Analiza i iskustva u radu ukazuju na potrebu zaštite identiteta žrtava i svjedoka ne samo tokom sudskog postupka već i u administrativnim postupcima. Žrtve ratne torture koje su svjedočile u krivičnim postupcima mogu se suočiti s preprekama prilikom podnošenja zahtjeva za priznavanje statusa žrtve torture jer moraju otkriti svoj identitet administrativnim službenicima iako su im dodijeljene mjere zaštite identiteta. Podzakonskim aktom zaštita identiteta nije regulirana ni za kategoriju osoba sa sudskim mjerama zaštite, kao ni za ostale podnosiocje zahtjeva za ostvarivanje statusa žrtve ratne torture. Ove proceduralne prepreke mogu dovesti do odustajanja određenog broja žrtava od ostvarivanja svojih prava.

O izazovima i preprekama u implementaciji ovog zakona više u analizi „Izazovi i implementacija Zakona o zaštiti žrtava ratne torture u Republici Srpskoj“ (u daljnjem tekstu: Analiza).¹⁵

¹² Prethodno je Republika Srpska 1993. godine usvojila Zakon o zaštiti civilnih žrtava rata Republike Srpske, koji tretira civilne žrtve. Zakon je prvi put revidiran već godinu dana kasnije, a posljednje izmjene učinjene su 2009. godine (25/93, 32/94, 37/07, 60/07, 111/09 i 118/09).

¹³ Prema podacima iz Analize, 301 žrtva je ostvarila status po Zakonu, od kojih je 211 žena i 90 muškaraca. Od toga 202 žrtve imaju pristup materijalnim pravima na osnovu kojih se vrši isplata. Riječ je većinom o osobama ženskog spola – 157 žena, 45 muškaraca.

¹⁴ Komitet UN-a protiv torture, u skladu s članom 14. Konvencije UN-a protiv mučenja, ističe da „s obzirom na kontinuiranu prirodu efekata mučenja zastarni rokovi ne bi trebali biti primjenjivani jer oni žrtvama uskraćuju reparacije, kompenzaciju i rehabilitaciju koje im je potrebno osigurati“.

¹⁵ Izazovi i implementacija Zakona o zaštiti žrtava ratne torture Republike Srpske, TRIAL International u saradnji s partnerima Fondacijom „Lara“ i Fondacijom „Udružene žene“, Banja Luka, 2024.

1

SMJERNICE U RADU SA STRANKAMA KOJE ŽELE OSTVARITI STATUS ŽRTVE RATNE TORTURE

PROCJENA SIGURNOSNIH RIZIKA:

- Neophodno je provesti procjenu sigurnosnog rizika u situacijama kada neko od osoblja poznaje žrtvu koja se prijavljuje za stjecanje statusa ili stjecanje prava, ili je u potencijalnom sukobu interesa sa žrtvom.
- Ako se radi o takvim situacijama, obavezno je zaštititi identitet stranke, te u slučaju povrede sigurnosti podataka ili identiteta neophodno je informirati nadležna tijela te pogođenu stranku u zakonskim rokovima.

INFORMATIVNI RAZGOVOR SA STRANKOM:

- Informacije koje se pružaju stranci potrebno je jasno i nedvosmisleno formulirati.
- Stranci se ne smije nametati ili sugerirati mišljenje.
- Stranku je neophodno uputiti na resurse gdje mogu pronaći informacije o procedurama ostvarivanja svoga statusa i zakonskih prava (npr. internetska stranica jedinice lokalne samouprave, oglasna tabla administrativne zgrade jedinice lokalne uprave, te web stranica relevantnog ministarstva i udruženja koja okupljaju žrtve).
- Nužno je odnositi se prema strankama s poštovanjem, omogućujući im donošenje informiranih odluka o svojoj brizi i podršci.
- Važno je uputiti stranku na dokumentaciju koju treba obezbijediti kako bi stekla svoja zakonska prava te naglasiti važnost prikupljanja cjelovite dokumentacije da bi se stekao što bolji uvid u slučaj stranke.
- Ključno je naglasiti stranci kako je cjelovita dokumentacija važna u procesu ostvarivanja njenih prava kako bi se izbjeglo izlaganje ponovnom ispitivanju i prolaženju kroz teška traumatska iskustva.

POŠTOVANJE DOSTOJANSTVA I AUTONOMIJE

- Tokom razgovora sa strankom neophodno je poštovati granice u komunikaciji i držati fizičku i profesionalnu distancu.
- Potrebno je imati u vidu da osobama koje su pretrpjele torturu i seksualno nasilje nije ugodno ostvariti fizički kontakt, stoga je važno poštovati fizičku distancu.
- Prilikom razgovora o detaljima traumatskog iskustva važno je imati na umu da osobama koje su preživjele traumu nije ugodno izložiti se traumatskim sjećanjima kroz razgovor.
- Nužno je formulirati pitanja vodeći računa o ublažavanju efekta retraumatizacije.
- Ako imate pisani dokument s činjeničnim opisom radnje izvršenja nasilja kojem je stranka bila izložena, nije neophodno tražiti da vam ponovo opisuje iste događaje.

OSIGURABAJE PRIVATNOSTI I SENZIBILIZIRANA PODRŠKA

- Tokom intervjuiranja neophodno je osigurati maksimalnu privatnost obezbjeđenjem posebne prostorije za razgovor, bez prisustva drugih osoba.
- Psihosocijalna podrška – Ako je moguće, važno je tokom razgovora obezbijediti i prisustvo psihologa kako biste stranci olakšali postupak ostvarivanja prava i omogućili joj da se osjeća sigurno, smireno, saslušano.
- Pravna podrška – Ako to okolnosti nalažu, tokom razgovora poželjno je pružiti i pravnu podršku koja će stranci objasniti pravne nejasnoće ili zastupati njena prava u postupku.

8

ZAŠTITA PODATAKA

- Prilikom uzimanja podataka od stranke neophodno je poštovati politiku zaštite ličnih podataka koja je usklađena s važećim zakonodavstvom.
- Od važnosti je upoznati se sa zakonskim procedurama i općom praksom vaše institucije vezano za pristup ličnim podacima te osigurati da pristup bude ograničen samo na ovlaštene osobe prema principu najmanje potrebne informacije.
- Potrebno je upoznati se s odgovornostima zaposlenika u vezi sa zaštitom podataka i obavezama povjerljivosti.
- Ključno je osigurati da sve treće strane s kojima lokalna uprava dijeli podatke (npr. u slučaju banjske rehabilitacije) također udovoljavaju zakonodavnim zahtjevima za zaštitu podataka.

2 SMJERNICE ZA RAD SA STRANKAMA KOJE ŽELE OSTVARITI PRIPADAJUĆA PRAVA IZ ZAKONA

Zaposlenici koji rade na omogućavanju ovih prava žrtvama ratne torture moraju usvojiti pristup koji je osjetljiv na traumu i koji se temelji na pravima koja daju prioritet dostojanstvu, autonomiji i dobrobiti preživjelih.

Njega zasnovana na traumi neophodna je kako bi pomogla osobama da se osjećaju sigurno, podržano i osnaženo dok se nose s posljedicama svojih traumatskih iskustava tokom, prije svega, boravka na rehabilitaciji, čineći proces oporavka što učinkovitijim prema njihovim potrebama. Prerađivanje traumatskih iskustava zahtijeva stručnu podršku profesionalaca iz oblasti mentalnog zdravlja ili obučenog osoblja, posebno u slučaju osoba koje pate od posttraumatskog stresnog poremećaja (PTSP).

Potrebno je koristiti se pristupom prilagođenim traumi, uvažavajući psihološki utjecaj torture. Zbog toga je od velike važnosti upoznati osoblje rehabilitacijskog centra i njegovatelje o senzibilnosti boravka osoblja kako bi se što bolje razumjela reakcija na traumu te shodno tome i komunicirali načini koji dodatno ne pogoršavaju traumu.

9

OSTVARIVANJE PRAVA NA MJESEČNI NOVČANI PRIHOD¹⁶

- Neophodno je ostvariti pristupačnost davanjem jasne, jednostavne smjernice o kriterijima podobnosti i procesima prijave kako bi se spriječile birokratske prepreke koje ometaju pristup.
- Prilikom procjene podobnosti neophodno je minimizirati efekte retraumatizacije izbjegavanjem nepotrebnih pitanja o traumi iz prošlosti. Umjesto toga bitno je fokusirati se na trenutne finansijske potrebe žrtve ratne torture.
- Nekim žrtvama ratne torture može biti potrebna pomoć oko papirologije, prijevoda ili pravne podrške, zbog čega je važno ponuditi asistenciju ili usmjeriti stranku na personaliziranu pomoć.

---

¹⁶ Službeni glasnik Republike Srpske, br. 90/18, član 9.

OSTVARIVANJE PRAVA NA ZDRAVSTVENO ZAŠTITU¹⁷

- Potrebno je omogućiti informiran pristup zdravstvenim uslugama i pravima jer mnoge žrtve nisu upoznate s pripadajućim pravima iz Zakona te sistemom zdravstvenih usluga.
- Također je potrebno pružiti jasne informacije o tome koje medicinske usluge su obuhvaćene zdravstvenim osiguranjem kako bi se spriječila finansijska opterećenja za žrtve.
- Neophodno je osigurati privatnost i povjerljivost ličnih podataka jer se veliki broj žrtava ne želi izlagati društvenoj stigmatizaciji.
- Važno je zagovarati sveobuhvatnu zdravstvenu zaštitu kako bi se žrtve u konačnici ohrabrile da traže zdravstvene usluge vezano za posljedice ratne torture (kao što su PTSP, hronični bol ili invaliditet).

OSTVARIVANJE PRAVA NA BANJSKU REHABILITACIJU

Žrtvama ratne torture koje prolaze rehabilitaciju u banji potreban je pristup osjetljiv na traumu koji daje prednost njihovoj sigurnosti, dostojanstvu i dobrobiti. Profesionalci koji rade u banjskim rehabilitacijskim centrima moraju osigurati da se usluge pružaju na način koji promovira fizičko i emocionalno iscjeljenje uz poštovanje jedinstvenih potreba svakog preživjelog. Primjenom ovih principa profesionalci u banjskim rehabilitacijskim centrima mogu stvoriti njegujuću sredinu koja podržava holistički oporavak žrtava ratne torture, promovirajući i fizičko i emocionalno blagostanje.

I pored postojanja prava na banjsku rehabilitaciju, mnoge žrtve ne uspijevaju ostvariti ovo pravo zbog ograničenog broja mjesta, nedostatka informacija o dostupnim rehabilitacijskim kapacitetima ili problema s prijevozom i smještajem. Zbog toga je važno:

- Naglasiti prednosti rehabilitacije u banji kao dijela sveobuhvatnog plana oporavka, uključujući fizičko i psihičko blagostanje.
- Osigurati pristupačnost rehabilitaciji tako što će se nekim žrtvama osigurati prijevoz, smještaj za osobe s invaliditetom ili posebni objekti kako bi u potpunosti iskoristili rehabilitacijski tretman.
- Žrtvama je neophodno dati izbor u pogledu rodno osjetljive zaštite, preferencija u terapiji i razmatranja privatnosti kako bi se uzela u obzir lična osjetljivost.

---

¹⁷ Službeni glasnik Republike Srpske, br. 90/18, član 11.

Uz podršku:

**British Embassy
Sarajevo**

Izradu publikacije podržala je Vlada Ujedinjenog Kraljevstva.

*Stajališta iznesena u publikaciji ne predstavljaju nužno stavove
Vlade Ujedinjenog Kraljevstva.*

TRIAL

International

TRIAL International - ured u BiH, Čobanija 19
71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

bh@trialinternational.org
+387 33 219 873
www.trial.ba

www.trialinternational.org